

SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA
REPUBLIŠKI SEKRETARIAT
ZA MEDNARODNO SODELOVANJE

LJUBLJANA
Levstikova 10, telefon: 22 401, 24 677

STROGO ZAUPNO
ZA OSEBNO UPORABO

5.10.79.

Številka: 2. 10. 1979
Datum:

POSEBNA INFORMACIJA

št. 81

O MEDNARODNIH ODNOSIH IN DOGODKIH

1. Prve avstrijske reakcije na eksplozije v domovinskem muzeju v Velikovcu
2. Jugoslovansko - bolgarski odnosi
3. ZSSR in odnosi SFRJ - Bolgarija
4. Zasedanje mednarodnega odbora UNESCO v Černigovu (ZSSR)

PRVE AVSTRIJSKE REAKCIJE NA EKSPLOZIJO V DOMOVINSKEM MUZEJU
V VELIKOVCU

Dunaj, b.š., b.d.; Beograd, 25.9.1979

Iz informacije veleposlaništva :

Dogadjaj u Velikovcu od 17.0.m. kada je prilikom eksplozije u zemaljskom muzeju stradalo dvoje jugoslovenskih gradjana (naš x 540 x 546) i dalje je u austrijskoj javnosti prezentan, posebno što se tiče centralne i lokalne štampe, kao i izjava pojedinih vrhunskih političara (Krajski, Mok, Wagner i dr.), dok u slušnim medijima nailazi na nešto manje odjeka nego predhodnih dana.

Većina napisa, kao i radio i TV vesti ističe elemente iz daljeg toka istrage, a prema kojoj ima sve više indikativnih detalja koji navode na pretpostavku da su počinitelji upravo povredjeni jugoslovenski gradjani Vidmar odnosno Lorigerova. Bečki "Kronen Zeitung" pod nazivom "Novi dokazi protiv podmetača bombi" navodi, pored ostalog, da istraga ide dalje u pravcu "ljudi koji stoje iza osumnjičenih" kao i da dolazi u pitanje rasvetljavanje i drugih atentata preko ovog slučaja. dok na pr. "Kurier" navodi da postoji "lanac indikacija protiv jugoslovenskog ljubavnog para". Sa sličnim navodima barataju i druge novine uključujući i komunistički VS koji je do sada najmanje potencirao mogućnost da su jugoslovenski gradjani mogući akteri ovog incidenta.

U vezi dogadjaja u Velikovcu došla je 20.9. i izjava Krajskog koja ma da ne eksplicitno, ipak je na liniji tonova i ocena koje su prisutne u javnim glasilima. Prema Krajskome "...do sada su tako rekavši postojali samo trenutci za sumnju, ali ako se pokaže da su počinioci iz susedne zemlje došli u Austriju, Austrija će isto zahtevati u odgovarajućoj formi da susedne zemlje preduzmu mere da se spreče ovakva dela koja omogućuju da dodje do otežanih odnosa medju zemljama - kako se to zahtevalo od Austrije. Austrija će sa svom odlučnošću odupreti se da takove metode uzmu maha. Ovakve metode neće biti tolerirane ni u odnosu na domaće ljude niti na strance".

Mada je i^u austrijskim sredstvima informisanja izjava Krajskog naišla na odgovarajuće mesto (mada u različitim preinakama) na samu sadržinu do sada nema komentara niti se ona dalje politički eksploatiše. Istovremeno i šef opozicione ÖVP Mock govoreći o ovome, istakao je da zakon o narodnosnim grupama još ne funkcionira i da manjina nije poslala svoje predstavnike u Narodni savet. To je što se tiče saveznih političara prva izjava koja atentat u Velikovcu dovodi u vezu sa manjinskim pitanjima.

U vezi sa događajem u Velikovcu plasirana je na austrijskoj TV a zatim i u pojedinim dnevnim novinama navodna jugoslovenska izjava u kojoj se navodi da "Beograd osudjuje teroristički akt, ocenjuje da je on usmeren protiv odnosa između dva suseda i konačno je usmeren i protiv interesa same manjine". Zatim se dodaje kako u Beogradu navodno ocenjuju da: "već dve godine manjinsko pitanje ne predstavlja problem u međusobnim odnosima". Ovakva navodna izjava predstavljena je kao sumnjičenje, ali nigde nije naveden izvor.

Ambasada pretpostavlja da je do ove konstrukcije došlo nakon što se ambasadoru Pribičeviću u sredu posle podne, t.j. dan nakon eksplozije, telefonom javio urednik ÖRF Krause. Na njegov upit o eventualnom našem komentaru događaja rekao je off the record da ne znamo ništa više nego što je u štampi objavljeno, no da su poznata naša principijelna stanovišta osude terorističkih akata. Dokaz je da je ono što se desilo nastalo u interesu svih koji se protive razvoju međusobnih odnosa, i da je događaj posebno uperen protiv pozicija i interesa manjine. U zaključku Pribičević je ponovio da nije reč o nikakvoj izjavi i naglasio da ga novinar ne sme citirati. Očigledno je urednik Krause na osnovu ovog razgovora sročio informaciju o "jugoslovenskom stavu" koja je u prvom delu korektno donosila suštinu rečenog i koliko je poznato ovde je dobro primljena, zatim je, međutim, dodao izmišljenu rečenicu o "nepostojanju" manjinskog problema koja izaziva razumljivu uznemirenost u redovima manjine. Ambasada je objasnila (Smoleu, Varašu) da nikakva izjava nije data ni u Beogradu ni od strane Ambasade. Reč je, prema tome, isključivo o austrijskoj interpretaciji jugoslovenskih stavova. Ta interpretacija u prvom delu odražava poznate i načelne stavove SFRJ dok je drugi deo čista i zlonamerna izmišljotina. Ambasada ih je ovlastila da u svojim glasilima mogu slobodno ustvrditi da nikakve zvanične jugoslovenske izjave o događaju u Velikovcu nije bilo. Ovo je sasvim umirilo predstavnike manjine. Sa temom naše navodne izjave više se ne manipulira u štampi, ni na ÖRF.

Napomena Ambasade.

Imajući u vidu način na koji štampa tretira tok istrage kao i posebno izjave Krajskog koja je, te. apostrofiranja ipak upućena nama, treba očekivati da i narednih dana budu indirektno budemo i dalje povezani sa događajem, što se pretpostavljaмо zantevati i eventualno javno reagovanje.

JUGOSLOVANSKO - BOLGARSKI ODNOSI

Sofija, 512, 24.9.1979

načelnik odeljenja za štampu u MIP-u G. Jovkov - Uroševu :
Urošević se na naše učešće na sofijskom sajmu knjiga, želi
da konstatuje neke činjenice. Primetili su da je u našem
spisku knjiga više naslova sa napadima na politiku NR Bu-
garske i KP Bugarske. To je uočeno u više od 31. knjige,
posebno u 12, čiji je sadržaj uvredljiv na račun bugarske
politike i ravan klevetama. Ove godine je više takvih knji-
ga nego ranije, što za njih znači eskalaciju antibugarskih
stavova.

Urošev je odbacio navedene ocene o eskalaciji, napadima i
uvredama, i istovremeno zatražio spisak naznačenih knjiga,
koje su po njima sporne, kako bi mogli da obavestimo Udru-
ženje izdavača Jugoslavije.

Pored toga, posebno je naglasio da, pored memoara Cole
Dragojčeve, na ovom sajmu je upadljivo prisutna knjiga
Venka Markovskog "Predanija zavetni", što izaziva naše du-
boko nezadovoljstvo i ogorčenost, jer je to knjiga kojom
se vredja predsednik Tito i upoređuje sa Gebelsom, Jugo-
slavija sa fašističkom Nemačkom, a njene institucije sa
fašističkim koncentracionim logorima.

Ovo je pogotovu neshvatljivo što je knjiga izdana u zemlji
sa kojom Jugoslavija ima normalne odnose. Pisana je u vreme
IB, štampana povodom 1300-godišnjice Bugarske. Da li to
Bugarskoj znači vraćanje u doba IB propagande? Urošev je
posebno izrazio oštro negodovanje, pogotovo što je o toj
knjizi bilo već reči u razgovorima Minić - Kubadinski.

Napomena Ambasade :

Poljski i grčki štand, koji se nalaze pored jugoslovenskog
posetio je Georgi Jordanov, zamenik predsednika ministarskog
saveta NR Bugarske i kandidat za člana PB CK BKP. Nije po-
setio jugoslovenski štand.

ZSSR IN ODNOSI SFRJ - BOLGARIJA

Moskva, 1194, 24.9.1979

Iz informacije veleposlaništva :

Nijedna proslava nacionalnog praznika zemalja "socijalističke zajednice" u sovjetskim sredstvima informisanja i štampi u poslednje vreme nije dobila takav prostor i publicitet kao 35 godina Bugarske.

U toku proslave bugarskog jubileja zapažena je bitna razlika u akcentovanju pojedinih aspekata od strane sovjetske štampe ove proslave i tretmana nacionalnog praznika ostalih socijalističkih i "bratskih" zemalja. Dok se u kontekstu pisanja povodom nacionalnog praznika drugih zemalja socijalističke zajednice uvek posebno naglašava slobodarska uloga sovjetske armije i dovodi u direktnu zavisnost njihovo sticanje nezavisnosti sa oslobodilačkom misijom sovjetske armije, kod učešća sovjetskih trupa u oslobodjenju Bugarske, uloga sovjetske armije stavlja se u kontekst "sadejstva dveju armija" u borbi protiv fašizma. Medjutim, tamo gde su odnosi lojalnosti sovjetskoj lagerskoj politici manji (Rumunija) Sovjeti nalaze za potrebno da naglase "oslobodilačku misiju svoje armije".

U svakom slučaju u Bugarskoj kontinuirano je prisutna orijentacija na "jačanje i produbljivanje kursa saradnje, prijateljstva i internacionalizma izmedju bugarskog i sovjetskog naroda" koji se sada podiže na nivo zvanično "partijskog zadatka". Poseban impuls ovom procesu su dali, kako se ističe u sovjetskim sredstvima informisanja, poslednji razgovori Brežnjeva i Živkova na Krimu ali i dogovori postignuti za vreme boravka Brežnjeva u Bugarskoj.

U istom ovom periodu došlo je do bugarskih antijugoslovenskih koraka u SSSR-u na propagandnom planu.

Ambasada ocenjuje da isticanje Bugarske i sovjetsko-bugarskih odnosa kao uzora ima za SSSR dvojaku funkciju. To je u funkciji sovjetske politike pritiska prema ostalim zemljama i partijama tzv. "socijalističke zajednice", a istovremeno je i svojevrsna forma pritiska na Jugoslaviju. Pored

toga, ovo odražava i stvarno stanje odnosa između SSSR i Bugarske.

Ovakvi odnosi SSSR prema Bugarskoj, bez sumnje **služe i kao** podsticaj njenoj politici kako na Balkanu, tako i prema Jugoslaviji posebno, a verujemo i kao jedan od bitnih oslonaca tvrdoće i upornosti bugarskih stavova u odnosima sa Jugoslavijom po tzv. makedonskom pitanju.

S obzirom na objektivni sklop ukupnih okolnosti u međunarodnim odnosima, posebno u odnosima na Balkanu, sovjetski trajni interes za balkanski prostor, kao i objektivne razlike između SFRJ i SSSR (spoljnopolitičke i unutrašnje) može se računati da je ova sovjetska orijentacija **negovanja** i **naglašavanja** posebne prirode bugarsko-sovjetskih odnosa trajno opredeljenje SSSR i da će i u buduće bugarska politika biti najneposrednije i u funkciji sovjetske spoljne politike, njegovih konkretnih potreba i namera na Balkanu, pa i prema Jugoslaviji.

ZASEDANJE MEDNARODNEGA ODBORA UNESCO V ČERNIGOVU (ZSSR)

Beograd, 450440 - 3148, 28.9.1979

Iz informacije ZSSZ:

U Černigovu u SSSR od 17. do 22. septembra održano je zasedanje **Medjunarodnog odbora** pri UNESCO koji je imao zadatak da prouči "etnologiju Slovena" i da pripremi izdavanje jednog takvog dela. Još ranije je dogovoreno da se etnologija Slovena priprema u tri toma. Treći tom je posvećen Južnim Slovenima (Bugarima, Srbima, Makedoncima, Slovencima i Slovenima koji žive u BiH). Naučni skup u Černigovu raspravljao je o trećem tomu. Bugari su izašli sa dva referata u kojima su ponovo iznosili poznate teze o Sanstefanskoj Bugarskoj.

Naša delegacija odgovorila je na takve bugarske tvrdnje (falsifikate). Zanimljivo je da su ostali sudionici preporučili da se ovaj spor razjašnjava između naše i bugarske delegacije, mada su, prema rečima akademika Apostolskog, naši izneti stavovi primljeni su kao realni, što su ostali učesnici skupa i izražavali našim delegatima u posebnim kontaktima.

DOSTAVLJENO :

SERGEJ KRAIGHER, član Predsedstva SFR Jugoslavije
VIKTOR AVBELJ, predsednik Predsedstva SR Slovenije
TONE BOLE, član Predsedstva SR Slovenije
DR. MARIJAN BRECELJ, član Predsedstva SR Slovenije
ANICA KUHAJ, članica Predsedstva SR Slovenije
STANE MARKIČ, član Predsedstva SR Slovenije
VIDA TOMŠIČ, članica Predsedstva SR Slovenije
JOSIP VIDMAR, član Predsedstva SR Slovenije
FRANCE POPIT, predsednik Centralnega komiteja ZKS
MITJA RIBIČIČ, predsednik Republiške konference SZDL
FRANC SETINC, sekretar Predsedstva CK ZKS
MILAN KUČAN, predsednik Skupščine SR Slovenije
JOŽE GLOBAČNIK, podpredsednik Skupščine SR Slovenije
LUDVIK GOLOB, podpredsednik Skupščine SR Slovenije
DR. ANTON VRATUŠA, predsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS
JOŽE HULŠ, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS
MILICA OZBIC, podpredsednica Izvršnega sveta Skupščine SRS
VIKTOR RODE, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS
DUŠAN ŠINIGOJ, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS
MARA ŽLEBNIK, podpredsednica Izvršnega sveta Skupščine SRS
ANDREJ GRAHOR, član IS S SRS in republiški sekretar za delo
JANEZ ZEMLJARIČ, član IS S SRS in republ.sekretar za notranje
zadeve
LIVIJ JAKOMIN, član IS S SRS in predsednik Republiškega
komiteja za promet in zveze
JERNEJ JAN, član IS S SRS in predsednik Republiškega komiteja
za ekonomske odnose s tujino
MARTIN KOŠIR, član IS S SRS
JANEZ ZAJC, generalni sekretar Izvršnega sveta S SRS
DRAGO MIROŠIČ, šef kabineta predsednika IS S SRS
MIRKO ČEPIČ, sekretar Sekretariata IS za informacije
VIKTOR REPIČ, član Predsedstva RK SZDL
BOJAN LUBEJ, predsednik Komisije za mednarodne odnose
Skupščine SRS
OŽE SMOLE, predsednik Komisije za mednarodna ekonomska in
politična vprašanja CK ZKS
OŽE HARTMAN, član IO predsedstva in predsednik Komisije za
manjšinska in izseljenska vpraš.ter narodn. RK SZDL
DR. BORIS ZIDARIČ, podpredsednik Gospodarske zbornice Slov.
ANDREJ ŠKERLAVAJ, sekretar BS Zveze sindikatov Slovenije za
mednarodno dejavnost
STANE KOLMAN, predsednik Komisije SRS za odnose z verskimi
skupnostmi
ZOFKA KLEMEN, sekretarka RS za mednarodne odnose
VLADO BEZNIK, predsednik Mestne konference SZDL
DRAGO DRUŠKOVIČ, Predsedstvo SR Slovenije
JANEZ ZUPANČIČ, pomočnik generalnega sekretarja IS
MARIJAN ROŽIČ, predsednik Skupščine mesta Ljubljane
MARIJAN OROŽEN, predsednik Mestne konference ZK
LOJZE KERSNIK, direktor ZAMTES
REPUBLIŠKA KONFERENCA ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE